

Sikkerhetskontroll MC

Motor med drivstoffanlegg og drivverk

Bensinkrane

Normalkrane: Kranen er åpen når indikatoren på kranen viser PÅ (ON) eller RES (RESERVE), og den er stengt når indikatoren viser AV (OFF).

Vakumkrane: Kranen er åpen når indikatoren viser ON eller RES og motoren går. Når motoren stoppes stenges kranen automatisk da den er styrt av avsugget fra motoren (vakum). I posisjonen PRI er kranen åpen uavhengig av om motoren går eller ikke.

Bensinslange og klemmer

Slanger kontrolleres for rifter/sprekker som kan føre til lekkasje. Det skal være klemmer på alle slangeendene, også de som går fra/til eventuell bensinpumpe eller filter.

Oljenivå/lekkasjer

Oljenivået på motor kontrolleres enten med peilepinne eller "glassøyet" i sidedekselet på motoren. Det er viktig at det er riktig oljenivå på motoren. Oljlekkasjer oppstår vanligvis ved tappepluggen, oljefilter, simmerringer og rundt pakninger. Med det kan også være sprekker i deksler eller motorblokk.

Kjølesystem

Luftkjøling: Motoren kjøles av luften som passerer kjøleribbene på sylindere.

Væskeskjøling: Motoren kjøles av væske som sirkulerer og avgir den opptatte varmen til luften gjennom en radiator. Væsken kan være vann blandet med frostvæske eller så er det olje som benyttes. Temperaturen styres av en termostat som åpnes på ca. 90 C°.

Kjede

Kjedet vaskes med et avfettingsmiddel (for eksempel parafin) for å fjerne gammel smøring og støv/sand. Til smøring av kjedet finnes det spesielle smøremidler som trenger godt inn i kjedet slik at det blir "gjennomsmurt". Kjedet skal smøres før den blir tørr for å oppnå maksimal levetid. Slakk i kjedet skal være på 2-3 cm på de fleste gatesykler. På en del off-road sykler er det ofte rundt 5 cm. Kjedet må også kontrolleres for ujevn slitasje, slakk et sted og stram et annet sted. Den må også kontrolleres for stivnede ledd. Bruk kun kjedeolje da vanlig olje ødelegger o-ringene. Dersom det er kjedelås skal åpningen alltid peke fremover, sett fra nederste del av kjedet.

Kardang

Kontrollere oljenivå, det skal som regel være olje opp til påfyllingspluggen. Kontrollere for eventuelle lekkasjer rundt tetning mot hjul, tappeplugg, fyllplugg og lufteplugg når slik finnes (på toppen av kardanghuset).

Bremser

Bremsesystem

Hydrauliske bremsen benytter væske for å sette bremseklosser eller bremseblokker under trykk mot skiven/trommelen. Mekaniske bremsen bruker wirer eller stag som fører vridning av "nøkkel" for å oppnå det samme.

Hydraulisk virkemåte

Når hendelen/pedalen blir trykket inn/ned, trykker et stempel bremsevæske ut i slangen/røret. Dette fører til at bremseklossen presses mot bremseskiven.

Bremsevæsknivå

Nivået kontrolleres gjennom "glassøyet" eller gjennomsiktig beholder. For lite væske kan føre til at det kommer luft i systemet og påfølgende tap av bremseeffekt. For mye væske kan føre til at bremsen henger, som kan føre til varmgang og tap av bremseeffekt. Bytt bremsevæske en gang i året da væskens kokepunkt synker over tid.

Trykkprøve

Ved å holde et jevnt hardt trykk på bremsen i ca. 5 sek. Hvis hendelen/pedalen beveger seg inn/ned under denne tiden kan det tyde på lekkasje eller slitasje i systemet.

Slitasje

Klosser kontrolleres for tykkelse av belegg, utslitt ved 2-3 mm belegg igjen. Skiver kontrolleres for slitespor og tykkelse på skive (min. mål er oppgitt av fabrikant). Hull i skiver er der for å gi større kjøleflate og må være åpen for å unngå varmgang.

Morkne bremseslanger

Bremseslanger kontrolleres for sprekker/kuler eller rifter, som kan føre til lekkasje ved hard belastning. Slanger bør skiftes hvert 4. år.

Maks bremseeffekt

Bremsene skal ha oppnådd full effekt før hendelen/pedalen er trykket $\frac{2}{3}$ inn/ned. Dette er som en sikkerhetsmargin for full effekt på bremsene. Ved større vandring øker reaksjonstiden.

Bremseeffekt

Foran ca. 65-80% av effekten. Bak ca. 20-35 % av effekten. Effektfordelingen er avhengig av sykkeltype, last på sykkelen og bremsetype.

Styring, støtdempere, ramme og svingarm

Styring

Det skal være likt utslag på styret til begge sider, det skal være lett å svinge fra side til side. Når hjulene står på linje skal styret stå i midtposisjon.

Støtdempere/forgaffel

Dempere/gaffel kontrolleres for lekkasje i simmerring. Forgaffel kontrolleres for vriding/skjevheter. Dempere bak kontrolleres for brudd/skader i fjær og skjevhet i støtstang.

Ramme

Rammerør kontrolleres for skader (bulker/skjevheter), spesielt i sveiseskjøter. Lakken på rammen kontrolleres for sprekker da det som regel er en god indikasjon på vridinger/skjevheter eller sprekker i rammen.

Slakk i styrelager

Styrelagrene kontrolleres ved at bremsene foran holdes inne og sykkelen presses forover og trekkes tilbake mens det kjennes etter om styrelagrene slarker eller klikker. Eventuell slakk i lagrene må utbedres straks.

Slakk i svingarm

La sykkelen stå på hovedstøtten, ta tak i svingarmen og prøv å bevege denne fra side til side. Hvis svingarmen beveger seg er det slakk i den. Må utbedres straks. Skal være låsemutter eller splint.

Hjul og dekk

Mønsterdybde/skader

Mønsterdybden på dekket skal kontrolleres på det mest slitte stedet (slitasjeindikator, TWD). Dekkene skal også kontrolleres for skader, rifter eller sprekker som kan føre til punktering eller at dekkene kan eksplodere under hard belastning.

Lufttrykk

Lufttrykket skal kontrolleres når dekkene er kalde. Trykket varierer med de forskjellige sykkeltypene og dekktypene. Pass derfor på at trykket er riktig for sykkel-/dekk-kombinasjonen som skal kontrolleres. Feil lufttrykk kan føre til dårligere kjøreegenskaper.

Dekkdimensjon

Dekkenes dimensjon skal stemme med det som står i vognkortet til den gjeldende sykkel. Feil dimensjon kan føre til dårligere kjøreegenskaper. Forbudt å bruke slange i slangeløse dekk.

Ventilens stilling

Kontroller at ventilen står rett i felgen på dekk med slange. Feil stilling kan føre til lekkasjer.

Felg

Felgene kontrolleres for bulker/sprekker og skjevheter (kast).

Hjullager

Hjullagrene kontrolleres for slakk, treghet og ujevn rullemotstand.

Lys, sikt og elektrisk anlegg

Fjern- og nærlyspærenes montering

Pæren skal monteres slik at den ved nærlys lyser opp øvre halvdel av reflektor. På fjernlys skal hele reflektoren være opplyst.

Alle lys som er montert skal virke

Dette gjelder alle sykkelens egne lykter og ekstralyt.

Ekstralyt

Ekstralyt (1000 m) skal monteres slik at de kun kan settes på når fjernlys er i bruk. Lykten/ene skal monteres i samme høyde eller lavere enn hovedlykten.

Elektriske ledninger

Ledninger kontrolleres for skader (klem/gnag) som kan føre til kortslutninger og dermed tap av funksjoner i det elektriske anlegget, eller i verste fall brann.

Batteri

Kontroller syrenivå på syrebatterier. Kontroller polene for irr. Kabler og kontakter til batteri kontrolleres for skader. Syrevækt på batteri måles for å finne batteriets tilstand. Overløpsslange ikke ned på ramme.

Støydemping

Pluggetter skal være radiostøydempet (skjermet med metallkappe), eller så skal pluggene være R-merket.

Hjul og dekk foran

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av hjul og dekk. Forklar betydningen av mønster/mønsterdybde.

Eksosanlegg og drivstoffanlegg

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av eksosanlegg og drivstoffanlegg. Nevn faremomenter ved lekkasje i drivstoffanlegg.

Kraftoverføring

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av kraftoverføringen fra motor til hjul. Forklar hvilken risiko det er knyttet til det å kjøre med slitt kjede.

Forgaffel

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av forgaffelens støtdemper. Gjør rede for risiko ved lekkasje i gaffelbeinas simringer.

Fjæring og støtdempere bak

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av fjæring og dempere bak. Nevn konsekvenser ved kjøring med dårlige støtdempere.

Styring

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av styring. Hva kan slakk i styrelager medføre?

Hjul, dekk og hjulstilling bak

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av hjul, dekk og hjulstilling bak. Forklar betydningen av mønsterdybde.

Lys og batteri

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av lys og batteri. Hva kan være konsekvensen av feilmontert hovedlyspære.

Ramme og svingarm

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av ramme og svingarm. Forklar hva som kan bli konsekvensen av å kjøre med slakk i svingarms-innfestningen.

Forbrems

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av forbremsen. Hva vil du gjøre hvis bremsevæsknivået er på minimum?

Bakbrems

Utfør sikkerhetskontroll av bakbremsen. Hva kan være konsekvensen ved å kjøre med 1 mm bremsebelegg?

Bekledning

Utfør og forklar sikkerhetskontroll av hjelmen. Gjør rede for ditt valg av påkledning i dag.